

VII. 1. udvalg.

om oprettelse inden for rammerne af IAEA af et internationalt serviceorgan for nukleare eksplosioner med fredelige formål var en af IAEA i medfør af generalforsamlingsresolution 2605 (XXIV) afgivet rapport. I rapporten redegøres der for forløbet af det første ekspertmøde, som blev afviklet i Wien i marts 1970, hvor man drøftede en række teknologiske spørgsmål i forbindelse med gennemførelsen af fredelige nukleare eksplosioner. Yderligere ekspertmøder, som bl. a. skal undersøge de praktiske aspekter ved nukleare prøvesprængninger til industrielle formål og problematikken i forbindelse med etableringen af en behørig international kontrol med gennemførelsen af sprængninger til fredelige formål, er under forberedelse.

Rapporten fra IAEA fik generelt en positiv modtagelse i 1. udvalg. Fra debatten kan der være grund til navnlig at fremhæve indlæggene fra Pakistan, Indien og Sovjetunionen.

Pakistan fremhævede især værdien af det informationssystem om den fredelige udnyttelse af atomenergien, som var blevet etableret under IAEA. De landvindinger, der ville blive opnået på dette område, burde komme også de ikke-nukleare stater til gode. Det var imidlertid ubestrideligt, at der ikke i teknologisk henseende var nogen forskel mellem atomvåben og atomare eksplosioner til fredelige formål. Det var derfor absolut påkrævet, at der inden for rammerne af IAEA blev oprettet et internationalt serviceorgan. I modsat fald ville ikke-atommagter, der ikke havde tiltrådt ikke-sprængningsaftalen, snart være i besiddelse af atomsprængladninger, som kunne bruges til militære formål til skade ikke bare for den regionale, men også for den globale sikkerhed.

Indien advarede mod enhver form for diskrimination med hensyn til de enkelte landes muligheder for at drage nytte af udviklingen af atomenergi til fredelige formål. Det skulle stå enhver stat frit for at udvikle en sådan og udnytte den viden, der blev indhøstet. Sikkerhed mod misbrug måtte findes i et fuldstændigt forbud mod atombombeprøvesprængninger. Det var derfor vigtigt, at der snarest blev taget skridt til nuklear nedrustning og til oprettelse af effektive „safeguard-systemer“.

Sovjetunionen bekræftede, at IAEA efter

sovjetisk opfattelse fuldt ud var i stand til at udføre sin opgave som det internationale organ, hvorigennem den viden, der blev opnået om udnyttelsen af atomenergi til fredelige formål, blev kanaliseret til de stater, der havde tiltrådt ikke-sprængningsaftalen.

I det danske indlæg (bilag 6) fremhævedes, at man fra dansk side fandt det rigtigt og nyttigt, at IAEA nøje undersøgte de tekniske problemer i forbindelse med spørgsmålet om fredelige nukleare sprængninger. Der kunne næppe være tvivl om, at denne organisation havde de bedste forudsætninger for at bedømme alle sagens tekniske aspekter. Når disse spørgsmål blev drøftet, burde man imidlertid ikke ensidigt se på mulighederne for tekniske fremskridt og de kontrolarrangementer, som var nødvendige af hensyn til ikke-sprængningsaftalen. Man måtte også nøje overveje, hvilke virkninger sådanne sprængninger kunne have på det menneskelige milieu. Der kunne ligeledes være tale om betydelige risici på det økologiske område, og hele kontaminationsspørgsmålet burde inddrages i denne problemkreds.

Medens IAEA efter dansk opfattelse var velegnet til at drøfte de tekniske modaliteter, fandt man dog, at FN's kompetente organer burde inddrages, når det kom til spørgsmålet om de legale problemer som gennemførelsen af fredelige sprængninger rejser. Såvel nedrustningsudvalget i Genève som 1. udvalg burde have lejlighed til at udtale sig om arrangementer, som vil nødvendiggøre ændringer i allerede indgåede internationale nedrustningsaftaler i første række Moskva-aftalen af 1963.

B. Resolutionsforslaget.

Sammen med Canada, Holland, Japan, Mexico og Østrig fremlagde Danmark et resolutionsforslag, der giver udtryk for generalforsamlingens påskønnelse af det arbejde, der udføres af IAEA, og samtidig anmoder organisationen om at fortsætte og intensivere sit arbejde med denne problematik. Yderligere anmodes generalsekretæren om at optage dagsordenspunktet på dagsordenen for 26. samling.

Forslaget blev den 25. november 1970 vedtaget af 1. udvalg med 89 stemmer for, ingen imod, medens 5 lande (Algeriet, Argentina, Brasilien, Burma og Haiti) afstod.